

KARTA INWENTARYZACYJNA GEOSTANOWISKA

Piotr Migoń

Informacje ogólne	
Nr obiektu	135
Nazwa obiektu (oficjalna, obiegowa lub nadana)	STROMIEC
Współrzędne geograficzne [WGS 84 – hddd.dddd]	Długość: 15°44'25" Szerokość: 50°57'17"
Gmina	Jeżów Sudecki
Opis lokalizacyjny	Wzniesienie znajduje się w południowo-zachodniej części Gór Kaczawskich, w Grzbiecie Małym, górując bezpośrednio nad zabudowaniami wsi Płoszczyna. Odległość wierzchołka od centrum wsi Płoszczyna wynosi 1 km na SSW; położenie względem górnej części Jeżowa Sudeckiego – 1 km na N.
Rozmiary (np. długość, szerokość, wysokość, powierzchnia)	Wysokość wierzchołka – 551 m n.p.m., wysokość względna około 80–100 m. Rozmiary całego wzniesienia: długość podstawy – około 600 m (w osi NW–SE), szerokość (w osi NE–SW) – około 500 m. Długość skalistego grzebienia w partii szczytowej – około 150 m.
Charakterystyka naukowa geostanowiska	
Reprezentowana dziedzina nauk o Ziemi (np. tektonika, litologia, stratygrafia, geomorfologia)	Litologia – piaskowiec Geomorfologia – rzeźba denudacyjna, rzeźba antropogeniczna
Rodzaj obiektu	Wzgórze
Litologia	Piaskowiec
Forma rzeźby terenu	Wzniesienie o charakterze ostańca denudacyjnego, z formami skałkowymi w części wierzchołkowej, częściowo antropogenicznego pochodzenia (wyrobiska dawnych kamieniołomów)
Geneza obiektu (naturalny, antropogeniczny)	Wzniesienie – forma naturalna Urwiska skalne w części wierzchołkowej, falisty teren u podnóża północnych stoków – geneza antropogeniczna (formy rzeźby związane z dawnym górnictwem)
Ogólny kontekst geologiczno-geomorfologiczny	Pod względem geologicznym Stromiec znajduje się w obrębie tektonicznego rowu Wlenia, który powstał podczas laramijskich ruchów tektonicznych na przełomie kredy i paleogenu. W rowie, ograniczonym uskokami o ogólnym przebiegu NW–SE przetrwały skały osadowe wieku mezozoicznego: triasowego i późnokredowego. Stromiec jest zbudowany z najmłodszych skał zachowanych w obrębie rowu – piaskowców wapnistych wieku turońskiego, które we wsch. części rowu przetrwały w nielicznych miejscach. Pod względem geomorfologicznym Stromiec jest traktowany jako przykład rzeźby inwersyjnej – termin ten odnosi się do sytuacji, w której skały osadzone w centralnej części zbiornika sedymentacyjnego tworzą wzniesienie górujące nad okolicą wskutek bardziej wydajnej denudacji w obrębie skał budujących niegdyś skrzydła synkliny.

Opis obiektu z punktu widzenia nauk o Ziemi	<p>Geologia – w najwyższej części wzniesienia odstawiają się piaskowce wapieniste wieku kredowego, lokalnie ze spoiwem krzemionkowym nadającym większą twardość, wykazujące niewielki upad (10–20°) w kierunku NE. Grubość warstw jest zróżnicowana od 15–20 cm do 1 m, różnią się one także zwięzłością i twardością, co skutkuje zróżnicowanym profilem ścian skalnych w dawnych wyrobiskach. Są pocięte systemem spękań pionowych o głównych kierunkach NW–SE i NE–SW.</p> <p>Geomorfologia – najwyższą część wzniesienia tworzy grzbiet wydłużony w kierunku NW–SE, ograniczony z obu stron ścianami wyrobisk dawnych kamieniołomów o wysokości od 2–3 m do około 10 m. Poniżej znajdują się nieregularne w zarysie zagłębienia – miejsca eksploatacji i pagórki – hałdy materiału płońskiego lub niewyeksplloatowane części skały, tworząc półkę okalającą wzniesienie.</p> <p>W wierzchołkowej partii wzniesienia udokumentowano trzy większe jaskinie (Jaskinia w Stromcu – 42 m dł., Za Przesmykiem – 16 m dł., Schron Gwarków – 11 m dł.) i kilka niewielkich schronisk podskalnych (http://dzikiesudety.blogspot.com/2014/03/kopalnie-zota-i-tajemnicze-jaskinie-na.html). Powstały one przez współdziałanie procesów wietrzenia i mechanicznego otwierania spękań w górotworze naruszonym przez prace eksploatacyjne w dawnych kamieniołomach.</p>
Historia badań naukowych	<p>Badania geologiczne rowu Wlenia prowadziła J. Górczyca-Skała (1977), interpretując go jako rów synkinalny.</p> <p>Szczegółowych badań geomorfologicznych na Stromcu nie prowadzono, istnieją jedynie opisy popularno-naukowe (Pawlak 1992), a także filmy autorstwa J. R. Wieczorków, pokazujące obecne w wierzchołkowej części wzniesienia jaskinie szczelinowo-zawaliskowe (http://dzikiesudety.blogspot.com/2014/03/kopalnie-zota-i-tajemnicze-jaskinie-na.html)</p>
Wartości dodatkowe (historyczne, biologiczne)	<p>Historyczne – partia wierzchołkowa była miejscem eksploatacji piaskowców jako kamienia budowlanego, prawdopodobnie już od końca średniowiecza (Staffa i in. 2000). Pozostałości działalności wydobywczej obejmują wyrobiska dawnych kamieniołomów po obu stronach linii grzbietowej oraz rynny na stoku, którymi spuszczano pozyskane bloki. U północnego podnóża wzniesienia znajdują się mało wyraźne pozostałości powierzchniowych poszukiwań złota.</p>
Bibliografia (najważniejsze pozycje)	<p>Górczyca-Skała J., 1977. Budowa geologiczna rowu Wlenia. <i>Geologia Sudetica</i>, t. 13(1), s. 71–100.</p> <p>Pawlak R., 1992. Odwrócenie rzeźby i inne zjawiska geologiczne okolic Wlenia. <i>Karkonosz. Sudeckie materiały krajoznawcze</i>, z. 7, s. 106–113.</p> <p>Staffa M., Mazurski K.R., Pisarski G., Czerwiński J., 2000. <i>Słownik Geografii Turystycznej Sudetów</i>, t. 6, Góry Kaczawskie. I-BiS, Wrocław, 360 s.</p>
Inne uwagi	Brak uwag
Stan i możliwości wykorzystania	
Możliwości wykorzystania obiektu do celów edukacyjnych	Stromiec jest miejscem o dużym potencjale edukacyjnym – możliwość omówienia zagadnień związanych z litologią skał wieku kredowego, genezą rzeźby na drodze inwersji, historii eksploatacji i przekształceń antropogenicznych.
Dostępność: ograniczenia, bezpieczeństwo	Ograniczenia wynikają z utrudnionej dostępności dawnych kamieniołomów i braku dobrze oznakowanego dojścia (stan na kwiecień 2019, zobacz poniżej).
Istniejąca infrastruktura turystyczna	Wierzchołek i stoki Stromca są dostępne bez żadnych ograniczeń, jednak poruszanie się w partii wierzchołkowej wymaga szczególnej ostrożności z powodu niezabezpieczonych krawędzi wyrobisk dawnych kamieniołomów, niestabilnych ścian wyrobisk (zagrożenie odpadaniem odłamków skalnych) i powalonych pni drzew. Pustki jaskiniowe są dostępne jedynie przy użyciu specjalistycznego sprzętu.
Istniejące i potencjalne zagrożenia	Podczas wykonywania dokumentacji terenowej (kwiecień 2019) na Stromcu nie było żadnej infrastruktury turystycznej, a dojście było nieoznakowane. Znakowany szlak rowerowy (czarny) z Jezowa Sudeckiego do Płoszczyzny przebiega drogą na wschód od Stromca, przez siodło oddzielające Stromiec od Góry Szybowcowej. Według niezweryfikowanej informacji zostało wyznakowane dojście na szczyt od strony Jezowa Sudeckiego (szlak żółty).

	Nie stwierdzono bezpośrednich zagrożeń dla wartości geologicznych i geomorfologicznych Stomca.	
--	--	--

Dokumentacja graficzna

135_1 Stomiec – widok ogólny od północy

135_2 Dawne kamieniołomy w partii szczytowej

135_3 Zróżnicowanie litologiczne sukcesji piaskowcowej, odstąpienie w ścianie dawnego kamieniołomu. Preferencyjne wietrzenie prowadzi do otwierania spękań pionowych.